

Jelenczki

Különös – számomra pedig különlegesen rokonszenves – alakja a magyar szellemi-művészeti életnek Jelenczki István filmrendező, képzőművész. Ha az ember a korábbi években írt róla, az internetes helyesírás-ellenőrző nem figyelmeztette, ha esetleg ipszilonnal, vagy pusztán c-vel, s nem cz-vel írta le a nevét. Számos bulvársztár esetében ez nincs így, a gép azonnal hibát jelez, ha helytelen a névhasználat. Most is, amikor elkezdtem írni ezt a cikket, s már réges-régen tudom, hogy születése óta hogyan használja-írja vezetéknévét, piros aláhúzással jutalmaz engem a gép. Holott már évek óta nagy sikerrel játsszák filmjeit, melyek mindegyike súlyos magyar sorskérdésekről szól – s természetesen a gondolkodni tudó és akaró magyar emberek számára készült valamennyi. Akár József Attilát idézte meg, akiért ifjúkora óta rajong, akár a magyar nemzet lelkiállapotáról forgatott, akár a halállal, annak értelmezésével, az oda vezető úttal foglalkozott munkáiban, vagy éppen Pongrácz Gergely '56-os hőstől búcsúzott egy-egy alkotásában, vagy Tóth Ilonáról készített megrázó filmet, mindig nagy hatást gyakorolt a közönségre. Nincs ebben különös titok, hogy miért, hiszen ő maga is vallott arról, hogy az igazságérzet hajtotta egész eddigi munkássága során. No, ez az, ami az ő filmjeit néző és szerető emberekkel összeköti Jelenczki Istvánt, az igazságérzet. Amit – lássuk be, sem mostanság, sem pedig korábban – nem sokan díjaztak. S mert ez bizony így történt, hát sok magyar ember számára maradt homályban vagy éppen szándékosan elferdítve történelmünk számos apróbb-nagyobb titka, ténye. S amikor ezek Jelenczkinak hála feltárultak, nyomban hívéül szegődött számos ember. Az alkotónak ebben „mindössze” annyi szerepe volt, hogy a nemzeti öntudat erősítését szolgálta minden alkotása.

Egyik vele készített beszélgetésemben, jó tíz éve is van talán, megkérdeztem tőle, mivel magyarázható az az ellentmondás, hogy az ő film-

bemutatóin mindig véget érni nem akaró tapsvihar zárja a vetítést, onnantól kezdve pedig néma csend van az alkotásról. Egy sor más embernek a produkcióját viszont országos diadalmenet követi, ha a díszbemutató jól sikerül. Az övét meg soha. Jelenczki erre azt válaszolta: „Igen. A hallgatással is lehet ölni és tönkretenni embereket, alkotókat.” Nos, tény, a sajtó meg a filmes szakma nem kényeztette el őt, ha elhallgattatniuk nem is sikerült. A filmjei mégis lélektől lélekgig tudnak eljutni.

S most itt van a hatórás Trianon-film, a Nem, nem, soha! – „Isten az igaz ügyet nem hagyja el” című négyrészes alkotás, dokumentumfilm, amely nemrég készült el, s amelynek „normális” díszbemutatóját a koronavírus egyelőre meggátolta. Reméljük, megadja az Isten még, hogy közös élményben részesít bennünket azzal, hogy nem egymástól elszigetelve a számítógép képernyőjén nézhetjük meg és élhetjük át közös sorsunk egyik legtragikusabb történelmi tragédiáját, a trianoni szétszaggatásunk történetét. Mindenesetre az, akinek sikerült még a járványügyi szigorítások előtt bejutnia a több részletre bontott filmbemutatóra, azóta is az élményeiről beszél.

A filmet a járványügyi intézkedések miatt aztán január közepén online közvetítésen próbálta minél több emberhez eljuttatni a Jelenczki-csapat, s amikor megkérdeztem a rendezőt, miért is nem lehet villámgyorsan DVD-n megjelentetni az alkotást, s akkor járvány ide, koronavírus oda, mindenki otthon, figyelmesen, családi környezetben nézhetné meg, szerény mosoly kíséretében csak annyit mondott, mint a többi filmje, ez is állami támogatás nélkül jött létre, s bizony nem kevés pénz kellene ahhoz, hogy DVD készüljön róla. Hogy egy ilyen alkotáshoz a közszolgálati televízió miért nem biztosít műsoridőt, és miért nem szervez köré hatalmas propagandát, azt képtelen vagyok megfejtani. Ez idő tájt tényleg csak abban reménykedhetünk, hogy „Isten az igaz ügyet nem hagyja el”. Könyörögve kérném őt, ne

késlekedjen. Éppen karanténban ülünk még mindig, mikor ezeket a sorokat írom, így bőven volna időnk a trianoni történéseken elmélkednünk, de nem tehetjük. Egyelőre csak arra szorítkozhatunk, hogy meghallgatjuk, ahogy az alkotó s a filmben szereplő történészek mesélnek a hatórás műről, hiszen a felkínált online közvetítést nem tudja mindenki követni.

Tudnivaló tehát, hogy minimális összegből és magánereőből készült el a film. Itt nem foglalkozunk azzal, hogy az elmúlt esztendőben ki milyen filmre mennyi pénzt kapott – közpénzből természetesen. Elég fellapozni Szakács Árpád könyvét, a *Mégis, kinek a kultúrája?* című írást, s akkor rögtön megértjük, valós történelmünk megismertetése nem tartozik a támogatandó cselekedetek közé. Vajon miért? Amúgy nem árt tudni, hogy „alsó hangon” 30 millió forint kellett volna a Trianon-filmhez, de mert ennyi nem állt rendelkezésre, hát innen-onnan jövő magánpénzből, 6 millió forintból valósult meg. Ennyire tiltott dolog a trianoni tragédiáról beszélni? – ötlük fel a kérdés. Ennyire. Ezek szerint. Mégis, kinek az érdeke, hogy nem tisztázhatjuk, ami tisztázandó, hogy ne magyarazzuk azt, ami magyarázandó? Hogy ne lehessen minél alaposabb tájékoztatást adni – ráadásul művészi módon – a magyar nemzet legnagyobb tragédiájáról?

Remélve, hogy az egész Kárpát-medencében hamarosan bemutatják a filmet, kedvesinálónak leírom, ki mindenki szólal meg benne, hogy elmondja a maga véleményét a trianoni tragédia külső és belső okairól. Nagyhatalmi, katonai, politikai, gazdasági történésekről beszélnek ők, s a nézőnek bizony nincs túl nehéz dolga, ha párhuzamba akarja állítani a száz évvel ezelőtti és a mai világ politikai életét, az úgynevezett világelit szándékait, valamint az akkori és a mai emberi gyarlóságokat vagy éppen az egyes államférfiak nagyszerűségét. Íme tehát a szakértők névsora: Babucs Zoltán, dr. Bagdy Emőke, Csere Péter, Domonkos László, Popély Gyula, Raffay Ernő, Szidiropulosz Archimédész, Vincze Gábor. Archív filmbejátszásokból megszólal még: Bogár László, dr. Kahler Frigyes, dr. Tóth Zoltán József, dr. Zinner Tibor.

Régen vártunk már arra, hogy világossá váljon, kik voltak a felelősök, kik voltak azok, hogy a rendezőt idézzem: „akik a nemzetközi politikai életben, valamint a hazai politikai életben

kollaboránsként vettek részt – akár tudták, akár nem – a történelmi Magyarország nemzetgyilkosságában.” A filmből kiderül. És nem állom meg, hogy azokat a mondatokat is ne idézzem Jelenczki Istvántól, melyek szerintem a film talán legfontosabb összegzését, legnagyobb érdemét jelentik, s egyben szívszorító tanulságát is. Íme az ő összegzése: „Hiszem és remélem, hogy erőt adhat ez a film. Ám TRIANONT ELŐSZÖR MINDENKINEK SAJÁT MAGÁBAN KELL LE-DÖNTENIE! Ez adhat esélyt a mindenkori magyar kormánynak és a nagyhatalmaknak, hogy azt a bűnt, amit elkövettek ellenünk, azt visszafordítsák, jóvátegyék. A történelmi időben csak így vehetjük vissza azt, ami öröktől fogva a miénk volt, és az lesz! Tőlem nem vették el az elcsatolt területeket, mert nincs olyan égi és földi hatalom, ami elvehetné tőlem azt, ami az enyém! Sok-sok tényező együttállása kell, hogy a történelmi-történelmi igazságtétel helyreálljon. Az első és legfontosabb az, ami megtörtént Horthy Miklós kormányzó időszakában, hogy a társadalom döntő többsége hitte és vállalta a »Hiszek egy« hitvallását. A filmem negyedik részének azt a címet adtam: Magyar feltámadás.

*Hiszek egy Istenben, hiszek egy hazában,
Hiszek egy isteni örök igazságban,
Hiszek Magyarország feltámadásában.
Ámen.*

Ez a hitvallás mindenkit átjárt, földművest, gazdálkodót, munkást, parlamenti képviselőt, politikust, minisztert és Horthy Miklós kormányzót! Ez a társadalmi és politikai együttállás, ez a társadalmi »nyomás« erősítette meg a magyar kormány kiváló minisztereit, és a Kormányzót abban, hogy egy Halálra ítélt országot megmentse, sőt megtartsanak úgy, hogy a sikeres négy-szeri revízió után, lehetőség szerint orvosoljanak minél többet abból, amit elkövettek ellenünk.”

Így vallott tehát az alkotó. Hogy ma hisznek-e az emberek a „Hiszekegyben”, nem tudom. Nehéz időket élünk. Minden, ami emberi, ami normális, megkérdőjeleződik, a teremtés törvénye gúny tárgya lett, a teremtett sokszínűség szürke masszává kutyulódott, az erőszak teret nyert, a biztonság oda. Krisztus is gúny tárgya lett, miként hívei. Ez is Trianon. A világ Trianonja.

Jelenczki filmje – sőt minden filmje – a történelem iránt, az elhazudott történelmünk iránt érdeklődő embernek szól. Persze Trianon ügyében csaknem száz éven át hiába érdeklődtek, nem juthattak hozzá – még a szakemberek sem – a bizonyító erejű dokumentumokhoz. Titokzatos mondatokat is hallunk az alkotásban, melyeket aztán megmagyaráznak a film szereplői. Raffay Ernő történésztől idézek: „Kinek az érdeke volt a háború kirobbantása? Ha el tudják hitetni, hogy Tisza és a magyarok robbantották ki a világháborút, s miattuk halt meg 10 millió ember, akkor ez van olyan súlyú érv, ami miatt ki lehet azt mondani, hogy a magyarok Tisza miatt megérdemelték Trianont. Az, hogy ez nem igaz, s levéltári tényekkel bizonyítható az ellenkezője, az pedig eddig a filmig úgy tűnik, hogy nem érdekelt senkit.” Szidiropulosz Archimédész, aki ugyancsak történész, egyebek közt elmondja: „Trianon egy szabadkőműves klikknek a műve volt.” A film elénk tárja a bizonyítékokat arról, hogy ránk erőszakolták a „békediktátumot”, de ez a béke uzsorások békéje, gyilkosok és mészárosok békéje. Hallatlan béke. Rablóbéke. Olyan feltételekkel, melyeket útonállókkal késsel a kezükben diktálnak a védtelen áldozatoknak.

S az alkotás szinte minden mondatába bele-remeg a szívünk.

Éppen ma hallgattam egy rövid riportot, melyben történelmünkről kérdezték az utca emberét. A tatárjárástól a második világháborúig tartó időszak történéseiről faggatóztak. A válaszok elképesztő tudatlanságról árulkodtak. Rögtön megjegyzem, bár okát nem áll módomban ezúttal elemezni, hogy a történelmi ismeretek tekintetében csapnivalóan állunk. Ezért is kellene minden erővel arra törekedni, hogy az oktatás színvonala nőjön, hogy a sok-sok évszázados történelmünket is megismerhesse az ifjúság. Ma ugyanis identitás nélküli, gombnyomogató emberek kerülnek ki az iskolákból, egyetemekről. Kutatók, sőt, színházi szakemberek bizonyítják, csak kevesekben tudatosult, hogy a trianoni döntéssel Magyarország kétharmada került határon kívülre. S nemcsak az erdők, mezők, a hegyek és a gyárok, hanem emberek és olyan területek, melyek csodálatos helyi kultúrával rendelkeztek. Trianon titkait és igazságát tehát mindenkinek ismernie kell. S ebből az alkotásból megismerheti. Örök hála Jelenczki Istvánnak, hogy volt bátorsága betörni néhány ajtót,

hogy rábukkanjunk az igazságra. S arra is volt, hogy bevésse az agyunkba: 100 éve és 1947 óta üres a bírósági terem. 100 éve és 1947 óta nem történt meg a trianoni békediktátum jogtalanságának és a párizsi békediktátumnak a felülvizsgálata. 100 éve és 1947 óta vár a magyar nemzet a történelmi igazságtételre és jóvátételre. S 100 éve még csak bocsánatot sem kértek a Kárpát-medencében élő magyaroktól.

Dráma volt Trianon – rombolása ma is él bennünk –, és dráma az is, ami most történik velünk, az egész emberiséggel. Mert minden mindennel összefügg. Bogár László is rögtön érzékelte ezt. Így: „A film bemutatójára karácsony előtt, december 19-én és 20-án került sor az Uránia Filmszínházban. Van valami hihetetlen dráma abban, hogy Trianon századik évfordulóján egy korona fantázianevű vírus teszi majdnem teljesen lehetetlenné a méltó megemlékezést. Hogy amikor minden magyarnak átölelnie kellene egymást, akkor szigorú távolságtartás van, és maszkkal fedjük el az arcunkon tükröződő valóságot. És hogy ez a bemutató is csak online módon élhető majd át. Egyszer talán választ találunk erre a szívszorító összefüggésre is. Mi, magyarok régen harcolunk azzal a megnevezhetetlen világerővel, amely szintén vírusként támadja az európai keresztény fehér ember és különösen a magyarság önazonosságát. Amely szétroncolta a Szent Korona szakrális történelmi Magyarországot. Jelenczki István konok és kitartó ember. Az elmúlt két évtized során megalkotott filmjeiben konok kitartással keresi a legmélyebb lényegét. Hogy mi is, ki is ez a megnevezhetetlen világerő, hogy miért is próbál elpusztítani minket, és hogy mi, magyarok miért veszítjük el házunkat és hazánkat, anyagi javainkat, fizikai testünk egészségét, lelki, erkölcsi, szellemi javainkat ebben az évszázadok óta tartó harcban.”

Nos, a Nem, nem, soha! – „Isten az igaz ügyet nem hagyja el” címet viselő film elkészítéséhez bizony konok kitartás kellett. Ezt kívánhatjuk magunknak is. Erőt a filmből meríthetünk hozzá, mert megismerjük belőle az igaz ügyet. Most már csak: „Valami nagy-nagy tüzet kéne rakni / Hogy melegednének az emberek.” Nemcsak a tűz, hanem az igazság fényében is. S akkor tán Isten nemcsak az igaz ügyet nem hagyja el, hanem bennünket sem. Nem, nem, soha.